



LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 13. janvārī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Gunārs Kusiņš un Daiga Rezevska,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 178/2019),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 464. panta pirmo daļu, ciktāl tā neparedz noraidījuma pieteikšanas iespēju, un šā panta 4.¹ daļu (turpmāk kopā – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža.

2. Civilprocesa likuma 464. panta pirmā daļa noteic: „Lai izlemtu jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu, kasācijas sūdzības, pretsūdzības un protestus pēc šā likuma 460. panta pirmajā daļā un 463. panta trešajā daļā noteikto paskaidrojumu iesniegšanas termiņa izbeigšanās izskata Augstākās tiesas

rīcības sēdē departamenta priekšsēdētāja noteiktā kārtībā izveidota tiesnešu kolēģija triju tiesnešu sastāvā.”

Savukārt Civilprocesa likuma 464. panta 4.¹ daļa paredz, ka šā panta otrajā, trešajā, ceturtajā un septītajā daļā minēto lēmumu var sastādīt rezolūcijas veidā, ievērojot šā likuma 229. panta otrajā daļā noteikto.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic, ka, izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš ir vērsusies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgu pieteikumu, lūdzot izvērtēt Civilprocesa likuma 464. panta 4.¹ daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam (pieteikums Nr. 135/2019). Izskatot minēto pieteikumu, Satversmes tiesas 4. kolēģija 2019. gada 9. oktobrī pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu, jo konstatēja, ka pieteikumā Nr. 135/2019 apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējai vēl nebija piemērota. Līdz

ar to Satversmes tiesas kolēģijai ir jāizvērtē, vai atkārtoti iesniegtajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts vai juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar kolēģijas iepriekš izvērtēto pieteikumu.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Senāta senatoru kolēģija, ievērojot apstrīdētajās normās noteikto kārtību, (datums) pieņēmusi rīcības sēdes lēmumu, ar kuru atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzības. Tādējādi apstrīdētās normas attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju ir piemērotas.

Līdz ar to izskatāmajā pieteikumā ietvertais lietas faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu un kolēģijai no jauna jāvērtē tā atbilstība Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas aizskar Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās pamattiesības. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējai nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, jo Senāta rīcības

sēdes lēmums lietā (numurs) par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai ir skaitāms no (datums), kad apstrīdētās normas ir piemērotas Pieteikuma iesniedzējai, proti, kad ir pieņemts rīcības sēdes lēmums, ar kuru atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzības. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2019. gada 13. decembrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtais daļas otrā teikuma prasībām.

8. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota katras apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Pamatojot katras apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmei, pieteikumā nepieciešams norādīt: 1) vai apstrīdētajā normā ir ietverts kāds tiesību ierobežojums; 2) vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu un vai tam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs samērīguma principam (*sal. ar, piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 17. maija sprieduma lietā Nr. 2009-93-01 12. punktu*).

8.1. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Civilprocesa likuma 464. panta pirmā daļa, ciktāl tā neparedz noraidījuma pieteikšanas iespēju, neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Jautājumu par kasācijas tiesvedības ierosināšanu Senāts izskatot rakstveida procesā, neinformējot lietas dalībniekus par rīcības sēdes sastāvu. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējai esot liegts izmantot tiesības pieteikt noraidījumu tiesnešiem.

Pieteikumā plaši citēta Satversmes tiesas judikatūra par Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteikto pamattiesību saturu un ietverti vispārēji apsvērumi par to, ka apstrīdētās normas aizskar Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās pamattiesības. Tomēr pieteikumā nav pamatots, kā noraidījuma tiesību neesība radītu nelabvēlīgas sekas tieši Pieteikuma iesniedzējam. Pieteikuma iesniedzējs nav norādījis, ka viņam būtu bijis konkrēts pamats izmantot noraidījuma tiesības, tas ir, ka attiecīgais Senāta senatoru kolēģijas sastāvs nebūtu tiesīgs lemt par iesniegto kasācijas sūdzību. Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

8.2. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Satversmes 92. panta pirmajam teikumam neatbilst arī Civilprocesa likuma 464. panta 4.¹ daļa, jo liedz kasācijas sūdzības iesniedzējam saņemt atteikuma pamatojumu. Pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ Satversmes tiesas spriedumu atziņas par administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanas kārtību un pieeju kasācijas instances tiesai kriminālprocesā ir vienlīdz attiecināmas uz kasācijas sūdzību izskatīšanas kārtību civilprocesā. Pieteikuma iesniedzējs nav norādījis juridiskus argumentus tam, ka no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izrietētu likumdevēja pienākums nodrošināt, lai katrs kolēģijas rīcības sēdes lēmums, ar kuru atteikts pieņemts kasācijas sūdzību, būtu motivēts. Papildus tam Pieteikuma iesniedzējs nav sniedzis juridisko pamatojumu tam, vai ierobežojums ir atbilstošs samērīguma principam.

Līdz ar to pieteikums arī šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

9. Vienlaikus Satversmes tiesas kolēģija norāda, ka šobrīd Satversmes tiesā jau ir ierosināta lieta Nr. 2019-13-01 „Par Civilprocesa likuma 464. panta 4.¹ daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam” un lieta Nr. 2019-23-01 „Par Civilprocesa likuma 464. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam”.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 178/2019).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele